

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1909.   Andra Kammaren.   N:o 9.

Fredagen den 5 februari.

Kl. 3 e. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 30 nästlidna januari.

§ 2.

Upplästes ett till kammaren inkommet, så lydande protokoll:

År 1909 den 3 februari sammanträdde den nämnd, som üger att döma, huruvida högsta domstolens samtliga ledamöter gjort sig förtjänte att i deras viktiga kall bibehållas, hvarvid röstades öfver följande proposition:

»Den, som vill, att omröstning på det i 69 § riksdagsordningen föreskrifna sätt skall anställas till uteslutande af någon bland högsta domstolens ledamöter, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, blifva högsta domstolens samtliga ledamöter bibehållna;»

Och befunnos efter omröstningens slut, sedan vöteringssedlarna öppnats, rösterna hafva utfallit sålunda

Ja 0;

Nej 42;

i följd hvaraf nämnden ansett högsta domstolens samtliga ledamöter böra vid deras ämbeten bibehållas.

Alb. Anderson.

G. F. Östberg.

A. Hansson i Solberga.

Axel Vennersten.

Andra Kammarens Prot. 1909. N:o 9.

Jämte det protokollet lades till handlingarna, beslöt kammaren, att dess innehåll skulle delgifvas Riksdagens kanslideputerade med anmodan att låta i ämnet uppsätta och till kamrarna afgifva förslag dels till den skrifvelse, som borde till Konungen aflåtas, dels ock till paragraf i riksdagsbeslutet.

§ 3.

Herr *Olaussons* på kammarens bord hvilande motion, n:o 184, som härefter föredrogs, hänvisades till lagutskottet.

§ 4.

Föredrogs, men bordlades åter lagutskottets utlåtande n:o 1.

§ 5.

Justerades protokollsutdrag.

§ 6.

Herr *Tynell* afgaf en motion, n:o 185, i anledning af Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning om anslag för utvidgning af inseglingrännen till Trelleborgs hamn.

Denna motion blef på begäran bordlagd.

§ 7.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

herr *Larsson* i Göteborg under den 6 februari,
 » *Svensson* i Nyköping under 4 dagar fr. o. m. den 6 februari, och
 » *Carlsson* i Solberga » 2 » » » 8 » .

Häruppå åtskildes kammarens ledamöter kl. 3,14 e. m.

In fidem

Per Cronvall.

Lördagen den 6 februari.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Enligt den 2 i denna månad fattadt beslut företogs nu val af sex revisorer för deltagande uti innevarande års granskning af statsverkets, riksbankens och riksgäldskontorets tillstånd, styrelse och förvaltning, och blefvo därvid utsedde:

herr <i>Jansson</i> i Djursåtra	med 174 röster,
» <i>Zetterstrand</i>	» 174 » ,
» <i>Karlsson</i> i Göteborg	» 173 » ,
» <i>Kvarnzelius</i>	» 173 » ,
» <i>Lindvall</i>	» 168 » och
» <i>Olsson</i> i Fläsbro	» 112 » .

Närmast i röstetal kom herr *Nilsson* i Bonarp med 62 röster.

§ 2.

Herr talmannen tillkännagaf, att herr *Olsson* i Kullenbergsterp denna dag intagit sin plats i kammaren.

§ 3.

Företogs val af tre suppleanter för revisorererna för deltagande i innevarande års granskning af statsverkets, riksbankens och riksgäldskontorets tillstånd, styrelse och förvaltning; och utsågos därtill

herr <i>Gustafsson</i> i Sjögesta	med 187 röster,
» <i>Ericsson</i> i Vallsta	» 129 » och
» <i>Rydén</i>	» 109 » .

Närmast i röstetal kom herr *Svensson* i Skyllberg med 59 röster.

§ 4.

Vidare anställdes val af tjugufyra valmän för utseende af revisorer och revisorssuppleanter för granskning af riksbankens afdelningskontors i landsorten räkenskaper och förvaltning äfvensom af sex suppleanter för dessa valmän; och utsågos därvid till

Valmän:

herr <i>Andersson</i> i Skifarp	med 182	röster,
» <i>Bromée</i> i Billsta	» 182	» ,
» <i>Hansson</i>	» 182	» ,
» <i>Kronlund</i>	» 182	» ,
» <i>Kvarnzelius</i>	» 182	» ,
» <i>Larsson</i> i Säby	» 182	» ,
» <i>Lundell</i>	» 182	» ,
» <i>Lundgren</i>	» 182	» ,
» <i>Magnusson</i> i Tumhult	» 182	» ,
» <i>Mallmin</i>	» 182	» ,
» <i>Olsson</i> i Broberg	» 182	» ,
» <i>Sundström</i>	» 182	» ,
» <i>Svensson</i> i Saläng	» 182	» ,
» <i>Wiklund</i>	» 182	» ,
» <i>Bengtsson</i> i Häradsköp	» 181	» ,
» <i>Thor</i>	» 109	» ,
» <i>Ekman</i> i Mo gård	» 108	» ,
» <i>Forsberg</i>	» 108	» ,
» <i>Jansson</i> i Edsbäcken	» 108	» ,
» <i>Johanson</i> i Mossebo	» 108	» ,
» <i>Juhlin</i>	» 108	» ,
» <i>Larsson</i> i Västerås	» 108	» ,
» <i>Linders</i>	» 107	» och
» <i>Lindberg</i>	» 106	» .

Närmast i röstetal kommo herrar *Almqvist*, *Berggren*, *Erikson* i Öfra Odensvi, *Erlansson*, *Johansson* i Berga, *Stärner*, *Svallingson* och *Öberg*, hvar och en med 74 röster.

Suppleanter:

herr <i>Johansson</i> i Afösa	med 177	röster,
» <i>Ström</i> i Transtrand	» 175	» ,
» <i>Olsson</i> i Tyllered	» 111	» ,
» <i>Bergman</i>	» 110	» ,
» <i>Erikson</i> i Öfra Odensvi	» 109	» och
» <i>Bäckström</i>	» 107	» .

Närmast i röstetal kom herr *Åkesson* med 70 röster.

§ 5.

Justerades protokollsutdrag angående de i nästföregående paragrafer omförmälda valen.

§ 6.

Herr *Tynells* å kammarens bord hvilande motion, n:o 185, blef hänvisad till statsutskottet.

§ 7.

Vid föredragning härefter af lagutskottets utlåtande n:o 1, i anledning af verkställd granskning af justitieombudsmannens ämbetsförvaltning, begärdes ordet af:

Herr Persson i Stallerhult: Herr talman! I detta lagutskottets utlåtande kan jag för min del icke finna annat, än att utskottet framställt en anmärkning såväl mot Konungens befallningshafvande i Kopparbergs län som, kanske något svagare, mot justitieombudsmannen. Om betänkanDET med tystnad lägges till handlingarna, så är det alldeles naturligt, att kammaren därmed har godkänt de utalanden, som utskottet här gjort, men då jag för min del ingalunda kan vara med om att på detta sätt godkänna ett klander af vare sig länsstyrelsens eller justitieombudsmannens handlingssätt, så har jag nu begärt ordet för att ge detta till känna.

Det heter i utlåtandet i näst sista stycket: »Af justitieombudsmannens resediarier har utskottet inhämtat, att justitieombudsmannen vid besök hos länsstyrelsen i Kopparbergs län erfarit, att vid tillämpningen af kungl. förordningen den 5 december 1901 angående antagande af släktnamn den praxis rådde hos Konungens befallningshafvande i länet, att inkomna ansökningar om godkännande af nya sådana namn alltid plägade bifallas, därest icke invändning mot ansökningen blifvit framställd. Då enligt utskottets uppfattning en dylik praxis icke kan vara med en rätt tolkning af ifrågavarande förordning öfverensstämmande, har utskottet i detta sammanhang velat rikta uppmärksamheten på det af justitieombudsmannen sålunda anmärkta förfaringssättet, hvilket icke omförmäls i justitieombudsmannens offentliggjorda ämbetsberättelse.»

Då nu kammaren icke får vidare kännedom om denna fråga än genom dessa ord, så är det naturligt, att man har ganska svårt för att instämma i ett sådant uttalande, som att Konungens befallningshafvande i Kopparbergs län icke förstår att tolka den omnämnda förordningen, och äfven finner man det omotiveradt att påpeka, det saken ej omförmäls i justitieombudsmannens berättelse. Man vet ju icke hvad de ansökningar om nya släktnamn innehållit, som blifvit bifallna af länsstyrelsen.

I den ifrågavarande förordningen § 3 heter det: »Ansökan om godkännande af släktnamn må ej bifallas, där det nya namnet, såvidt känt är, bäres af annan släkt och tillika är af mera egenartad beskaffenhet eller därest detsamma kan väcka anstöt. Är fråga om förändring af mera egenartadt släktnamn, må ansökan ej heller bifallas, utan så är, att skäligen orsak anföres.»

Nu innehåller detta utskottsbetänkande icke ett enda ord om huruvida de ansökningar om godkännande af släktnamn, som bifallits af länsstyrelsen i Kopparbergs län, verkligen afsett sådana namn, som burits af annan släkt och tillika varit af mera egenartad beskaffenhet eller om de varit af beskaffenhet att väcka anstöt. Det kan sålunda mycket väl hända, att dessa ansökningar, mot hvilka

ingen invändning gjorts, i dessa afseenden helt enkelt icke föranledt till någon anmärkning och därför med rätta bifallits, såsom nu också skett.

I alla händelser anser jag, att det är att gå väl långt, om Andra Kammaren skall sätta sig till doms öfver länsstyrelser eller andra dömande myndigheter och afgöra, huruvida lagen tolkats rätt af dem, som fått till uppgift att tolka och döma efter lagen. Är det så, att den ena eller andra myndigheten handlar orätt, så gifves det utväg att få det rättadt, men icke tror jag, att det tillhör Andra Kammaren att härvidlag vara utslagsgifvande.

Ätminstone kan jag för min del icke vara med om en sådan dom, som vi skulle afge genom att godkänna detta uttalande från utskottets sida, och det är hvad jag med detta velat säga, innan betänkandet lägges till handlingarna.

Herr Persson i Tällberg: Herr talman! Min anmärkning gäller samma fråga, som herr Persson i Stallerhult bragt på tal.

Vid läsning af lagutskottets förevarande utlåtande har man mycket svårt att få klart för sig, hvad utskottet åsyftar, om det är att göra anmärkning mot justitieombudsmannen eller emot Konungens befallningshafvande i Kopparbergs län. Har utskottet, såsom dess befogenhet skulle vara, om det har skäl för sig, velat rikta en anmärkning mot justitieombudsmannen, då finner jag anmärkningen i detta fall opåkallad, och har det återigen varit utskottets mening att göra anmärkning mot Konungens befallningshafvande, så anser jag det ligga utom utskottets befogenhet att framställa en sådan anmärkning, och jag vill sålunda till alla delar instämma i det yttrande herr Carl Persson nyss haft.

För att emellertid alldeles fritaga Andra Kammaren från deltagandet i ett sådant beslut, som skulle bli följden, därest detta betänkande utan vidare lades till handlingarna, skall jag, herr talman, anhålla att få yrka, att, med ogillande af det stycke, som börjar med: »Af justitieombudsmannens resediarier — — —», utskottets utlåtande må läggas till handlingarna.

Herr Zetterstrand: Herr talman! Vid granskningen af justitieombudsmannens ämbetsberättelse brukar lagutskottet uppdelas sig på två afdelningar, af hvilka den ena granskar de i justitieombudsmannaexpeditionen förda diarierna, den andra återigen justitieombudsmannens resediarier. Den erinran, som förekommer i nu förevarande utlåtande, har framställts af den afdelning, som granskar resediarier, emedan det här gäller en sak, hvarpå justitieombudsmannens uppmärksamhet blifvit fäst under en af honom företagen ämbetsresa. Jag har icke deltagit i denna sistnämnda afdelnings förhandlingar och kan därför icke relatera frågan mera utförligt än hvad som här står. Det anmäldes för oss inom utskottet, att hos Konungens befallningshafvande i Kopparbergs län hade den praxis utbildat sig, att ansökningar om antagande af nytt namn alltid plägas bifallas, så snart icke någon invändning gjordes. Såsom stöd för riktigheten af denna uppgift nämndes ock ett par fall, där nya namn blifvit af

Konungens befallningshafvande godkända. Jag kommer nu för ögonblicket icke ihåg, hvilka namn, det var fråga om — det torde nog någon annan af utskottets ledamöter kunna säga — men det var emellertid namn af mycket egenartad natur och äfven kända namn. Nu heter det i den kungliga förordningen om antagande af släktnamn bland annat sålunda: »Ansökan om godkännande af släktnamn må ej bifallas, där det nya namnet, såvidt känt är, bäres af annan släkt och tillika är af mera egenartad beskaffenhet eller därest detsamma kan väcka anstöt. Är fråga om förändring af mera egenartadt släktnamn» etc. Båda de namn, som det uti ifrågavarande fall gällde, voro emellertid af nu angifven beskaffenhet, och ansökningarna hade sålunda enligt lag icke bort bifallas, hvilket dock, som sagdt, skedde. Vidare heter det i nyssnämnda kungliga förordning: »Finnes ansökan ej böra genast afslås, låte Konungens befallningshafvande införa kungörelse om densamma en gång såväl i allmänna tidningarna som i tidning inom orten, med tillkännagifvande att enhvar äger, inom sextio dagar efter det ansökningen senast kungjordes, till Konungens befallningshafvande ingifva eller i betaldt bref insända skriftlig invändning mot ansökningen.» Dylika kungörelser utfärdades äfven i nu omtalade fall, och det var först, när ingen invändning blifvit gjord, som ansökningarna i fråga biföllos. Jag får dock såsom min mening säga, att oafsedt om någon anmärkning gjorts eller ej, hade dessa ansökningar icke bort bifallas såsom afseende namn, hvilka büros af andra släkter och tillika voro af mera egenartad beskaffenhet.

Justitieombudsmannen har också gjort anteckning om denna sak i sitt resediarium, och därför är härvidlag ingenting att anmärka emot honom. Han har dock icke velat göra någon ytterligare affär af saken. Det är emellertid i allmänhet så, att när hos olika myndigheter en skiljaktig praxis är rådande uti likartade fall, brukar justitieombudsmannen göra anteckning därom i sin ämbetsberättelse, som går ut öfver hela landet och sålunda blir allmänt känd, och detta sker just för att åstadkomma större enhetlighet uti tolkningen af lagar och förordningar. Beträffande det speciella fall, som nu är på tal, har justitieombudsmannen, såsom nyss sades, icke gjort någon dylik anteckning i sin ämbetsberättelse, men utskottet ansåg det vara riktigast, att man i detta fall liksom i öfriga sökte åstadkomma enhetlighet i lagtillämpningen. Fördenskull ha vi inom utskottet, utan att rikta något klander vare sig emot Konungens befallningshafvande i Kopparbergs län eller justitieombudsmannen, ansett det vara lämpligt, att nu påpeka förhållande blefve kunnigt lika så väl som öfriga förhållanden, hvilka stå omnämnda i justitieombudsmannens berättelse. Utskottet har icke haft någon anledning till anmärkning eller något att erinra gentemot justitieombudsmannen, utan utskottet har endast genom att här påpeka saken velat bringa densamma till allmänhetens kännedom för vinnande af en mera likformig praxis uti lagtillämpningen.

Jag yrkar, att utskottets nu förevarande utlåtande måtte läggas till handlingarna.

Herr Widén: Herr talman! Jag har icke heller varit med under hela behandlingen af detta ärende inom lagutskottet, då jag af en resa bef hindrad att deltaga i själfva diskussionen härom vid utskottets plenum. Emellertid var jag närvarande, då man genomgick justitieombudsmannens resediarier, och därför vill jag nu yttra något i frågan.

Det förhåller sig icke så, att lagutskottet framställt någon anmärkning, utan den är gjord af justitieombudsmannen i hans resediarium i samband med en redogörelse för hvad som förekom vid besök hos Konungens befallningshafvande i Kopparbergs län. Och det är sålunda *justitieombudsmannens* åsikt, att denna praxis icke fullt öfverensstämmer med lagens mening, men han har väl ansett denna fråga vara af den obetydliga innebörd, att den icke förtjänade tagas upp i berättelsen. Lagutskottet har med det omdebatterade uttalandet icke haft för afsikt att rikta någon som helst anmärkning mot länsstyrelsen annat än i den mån justitieombudsmannen ansett lämpligt göra det, och det har ej heller varit utskottets mening att vända sig emot justitieombudsmannen, för det han skulle underlåtit att erinra om saken, ty han är just den, som gjort erinran härom.

Huruvida nu Konungens befallningshafvande i hvarje fall riktigt pröfvat de ifrågavarande ansökningarna eller icke, det har, åtminstone såvidt jag har mig bekant, icke varit på tal inom utskottet, utan frågan har där endast gällt, om man bör undantagslöst godkänna alla sådana framställningar om namnförändring, mot hvilka ingen invändning göres. Och utskottet har sålunda, om man fattar dess mening rätt, icke velat annat än på detta sätt bringa saken till offentlighet, på det en konstant praxis i detta hänseende måtte införas. Den praxis, som eljest gäller och som är den rätta, är väl den, som lagen direkt ger anledning till, att Konungens befallningshafvande ex officio pröfvar, huruvida sådana ansökningar äro befogade eller ej, vare sig någon uppträder och yrkar på deras ogillande eller icke.

Nu är saken enligt mitt förmenande ingalunda af någon större betydelse. Förmodligen kommer vederbörande Konungens befallningshafvande att ändra sin praxis, och så göra väl andra länsstyrelser också, ifall det skulle finnas några, som tillämpa lagen på samma sätt.

Oaktadt jag sålunda å ena sidan icke afsevärdt håller på denna del af utlåtandet, har jag å andra sidan ej haft någon anledning att sätta mig emot den, såsom varande oriktig, och ber jag därför att på de skäl jag anfört få yrka, att betänkandet lägges till handlingarna.

Herr Persson i Tällberg: Herr talman! Af de båda senaste talarnes anföranden ha vi fått konstateradt, att utskottets nu ifrågavarande anmärkning icke riktar sig mot justitieombudsmannen, utan mot det förfarings sätt, som tillämpats hos Konungens befallningshafvande i Kopparbergs län, men ingen af dessa talare har med konkreta fall påvisat, att Konungens befallningshafvande icke verkställt den pröfning, som Konungens befallningshafvande enligt här åberopade lagrum haft skyldighet att anställa.

Nu säger visserligen herr Zetterstrand, att det i tvenne fall före-

kommit namn, som synts utskottet vara mycket egenartade namn. Ja, jag undrar verkligen, om icke, därest vi här skulle börja tala om de namn, som brukas i Dalarne, herrarna — representanterna från Dalarne naturligtvis undantagna — skulle finna dem vara mycket egenartade allesamman, och om lagutskottet skulle sitta såsom dömande myndighet i dylika fall, skulle det nog finna, att icke en enda ansökan om godkännande af sådant namn kunde bifallas.

Jag tror, att det är en mycket farlig princip, om vi här kasta oss in på en pröfning af, huruvida myndigheterna handla rätt eller ej. Jag tror mig kunna säga, att Konungens befallningshafvande i Kopparbergs län sitter inne med fullt lika stor sakkunskap att pröfva dylika frågor som lagutskottet, all dess lagkunskap till trots, ty för att säga, när ett namn är egenartadt, måste man också känna till ortens säregna förhållanden och just de namn, som där brukas. I Dalarne förekomma emellertid, såsom vi veta, gårdsnamn, som många af herrarna ha mycket svårt att fatta, men hvilka Konungens befallningshafvande i Kopparbergs län satt sig in i och finner vara helt naturliga. Det skulle förorsaka befolkningen i nämnda bygd mycket stora olägenheter, därest Konungens befallningshafvande skulle ha samma uppfattning om hvad som menas med egenartade namn, som lagutskottet här synes ha gjort gällande.

Det är icke alldeles så, som herr Widén sade, att utskottet icke uttalat någon bestämd uppfattning eller gifvit sig in på lagtolkning, ty utskottet säger dock alldeles tydligt: »Då enligt utskottets uppfattning en dylik praxis icke kan vara med en rätt tolkning af ifrågavarande förordning öfverensstämmande, har utskottet i detta sammanhang» etc. Utskottet uttalar sig således här för en lagtolkning, som fullständigt står i strid med den, som Konungens befallningshafvande i Kopparbergs län ansett vara den riktiga.

Jag kan för öfrigt icke fatta annat, än att ett beslut att utan vidare lägga utskottets här gjorda anmälan till handlingarna innebär en anmärkning mot justitieombudsmannen. Justitieombudsmannen har ju icke i egentlig mening bringat denna fråga till offentligheten, då han nämligen icke upptagit densamma i sin ämbetsberättelse. Anledningen därtill torde nog vara den, att justitieombudsmannen funnit skäl kunna åberopas äfven för ett sådant förfaringssätt som det af Konungens befallningshafvande i Kopparbergs län härvidlag följda, eller också att han icke funnit bevisadt, att Konungens befallningshafvande i nämnda län icke verkställt pröfning i hithörande fall. Det kan mycket väl förhålla sig så, att många ansökningar om godkännande af nytt namn blifvit bifallna i Kopparbergs län, men då har nog Konungens befallningshafvande efter samvetsgrann pröfning funnit namnen i fråga vara af sådan beskaffenhet, att ett bifall till ansökningarna vore i full öfverensstämmelse med gällande lag.

På grund häraf anhåller jag, herr talman, att fortfarande få yrka, att kammaren måtte lägga nu förevarande utlåtande till handlingarna med ogillande af det stycke, som jag här förut angifvit.

I detta anförande instämde herr *Olsson* i Älfaldalsåsen.

Herr Zetterstrand: Herr talman, mina herrar! Jag är nu i tillfälle att meddela, hvilka namn det i de båda af mig omnämnda fallen gällde; det var namnen Almén och Vikander. Intetdera af dessa bägge namn anser jag vara särskildt dalanamn, men de äro namn, i fråga om hvilka den här åberopade förordningens ord »bäras af annan släkt och tillika äro af mera egenartad beskaffenhet» äro tillämpliga.

Herr Widén: Herr talman! Jag vill endast tillägga till hvad jag nyss sade, att utskottet här icke inlätit sig på någon pröfning af, huruvida Konungens befallningshafvande i det ena eller andra fallet haft skäl eller ej att godkänna ansökan om antagande af det eller det namnet, utan hvad utskottet liksom justitieombudsmannen — ty det är en justitieombudsmannens anmärkning, som utskottet här gjort till sin — haft att anmärka på är den praxis, som gjort sig gällande, att Konungens befallningshafvande utan vidare bifaller dylika ansökningar, därest ej någon erinran blifvit framställd mot desamma. Utskottet tycker, att justitieombudsmannen har rätt i denna anmärkning och har velat bringa den till mera allmän kännedom. För öfrigt synes saken icke hafva den vikt — som jag förut sade — att jag egentligen håller så mycket på den. Men det vill jag påstå, att hvad utskottet här skrifer är fullt riktigt.

Herr vice talmannen: Herr talman, mina herrar! Jag har tänkt att yttra mig om en helt annan sak i anledning af justitieombudsmannens berättelse. Jag skulle nämligen vilja framställa ett önskemål i fråga om en del af justitieombudsmannens verksamhet. Vi hafva nyligen haft allmänna val till Andra Kammaren, och vi veta, att en hel del af dessa val blifvit upphäfdade, så att medborgarna i dessa valkretsar hafva nödgats gå till nya val. I ett stort antal fall är det gifvet, att detta berott på förhållanden, som ligga helt och hållet utom justitieombudsmannens område, men det torde vara möjligt, att det också finnes förhållanden, som i eminent grad synas ligga inom området för hans ämbetsverksamhet. Jag har icke själf kunnat verkställa någon vidare djupgående granskning i detta afseende. Jag har endast inhämtat hvad som stått att läsa i pressen. Men nog synes det mig uppenbart, att, om ett val blifvit upphäfdt på den grund att vederbörande myndighet i sin kungörelse utsatt ett namn på en valkrets, som icke finnes, en sådan försummelse af vederbörande myndighet föreligger, som icke bör gå utan laga näpst. Det önskemål, jag här sålunda skulle vilja gifva luft åt, vore, att justitieombudsmannen måtte företaga en granskning af de val, som försigått och måst upphävas, samt se till, huruvida icke därvidlag ett eller annat fall förelegat af straffbar försummelse af ämbetsmyndighet, och i sådant fall beifra sådan försummelse.

Detta synes mig vara så mycket viktigare, då vi väl alla hysa den uppfattningen, att man snart kommer att öfvergå till proportionellt valsätt till Andra Kammaren, och detta fordrar en mycket hög grad af omsorg hos ämbetsmyndigheterna. Det synes då vara än mera påkalladt, att dessa ämbetsmyndigheter få den uppfattningen,

att vederbörande noggrannt följa deras förfarande i så viktiga förrättningar, som det här är fråga om.

Hvad det spörsmål angår, som andra talare här bragt på tal, måste jag säga, att det förefaller mig något underligt, om kammaren skulle bifalla herr Daniel Perssons yrkande att lägga betänkandet till handlingarna med ogillande af det ifrågavarande stycket. I händelse kammaren lägger betänkandet till handlingarna med sådant ogillande, då först har kammaren uttalat en åsikt i denna lagtolkningsfråga, såvidt jag förstår. I händelse kammaren lägger betänkandet till handlingarna utan vidare, har kammaren icke uttalat någon som helst åsikt. Kammaren har icke vare sig gillat eller ogillat hvad utskottet har meddelat såsom en följd af sin granskning, utan det står för utskottets räkning, ej för kammarens.

Mig synes också, att det i ett annat afseende skulle innebära en rätt stor fara och kanske olägenhet för framtiden, för den händelse kammaren följde den hemställan herr Daniel Persson gjort, ty det kan icke vara annat än riktigt, att utskottet vid sin granskning icke känner sig till den grad bundet, att utskottet måhända icke längre vågar komma fram med en sak, ett ärende, som utskottet anser vara af betydelse. Jag kan för öfrigt icke fatta den föreliggande saken annorlunda än så, att utskottet endast och allenast har så till vida skilt sig från justitieombudsmannen, att justitieombudsmannen har låtit det ifrågavarande ärendet förblifva i sina diarier, under det att utskottet har funnit, att det bort öfverflyttas till offentligheten; och då detta icke skett i ämbetsberättelsen, har utskottet gjort det i sitt betänkande. Det synes mig icke alls vara oriktigt.

För egen del har jag också den uppfattningen, att utskottets uttalande om den ifrågavarande praxis nog är riktigt, och att den praxis, som här är omtalad, icke är riktig. Jag vill i det afseendet påpeka, att, såsom uttalandet här är gjordt, stöder det sig icke på det eller det fallet, utan omtalar en viss tolkning af ifrågavarande förordning och säger, att denna tolkning icke kan anses riktig.

Jag kan icke finna annat, än att kammaren i hvarje händelse gör bäst och försiktigast, ifall kammaren icke uttalar vare sig något gillande — det har icke heller blifvit ifrågasatt — eller något ogillande, utan endast och allenast lägger betänkandet till handlingarna.

Herr Thorsson: Herr talman! I justitieombudsmannens redogörelse framhålles på sidan 150, huru justitieombudsmannen ansett sig befogad rikta en erinran mot landets åklagarekår, därför att den under tidernas lopp på ett oroväckande sätt utvidgat sin vänskapskrets. I 15 kap. 2 § rättegångsbalken är nämligen stadgad, att »Konungens betjante, som kronans uppboörd ej hafva, må för sina vänner tala, när deras förmän det tillåta och de sin tjänst därmed ej försumma, eller det emot deras *ämbetes plikt ej strider*». Lagutskottet har i sitt betänkande gifvit justitieombudsmannen rätt i denna hans tolkning och är sålunda enligt med honom om, att vederbörande böra erinras om berörda missförhållande. Detta uttalande har offentliggjorts af justitieombudsmannen under år 1908 och, om jag icke missminner mig, ganska tidigt på året. Det förefaller mig något märkvärdigt,

att detta uttalande ännu icke af vederbörande beaktats, utan att de fortfarande betjäna sin stora och rika vänskrets. Jag har för några dagar sedan fått mig tillställda några papper, hvars innehåll helt enkelt ålägger mig som en plikt att till vederbörande departementschef rikta en vädjan att fortast möjligt vidtaga sådana åtgärder, att de erinringar, som kommit till uttryck i justitieombudsmannens berättelse, måtte varda *beaktade*. Det är så, att på en arbetsplats har en arbetare blifvit af med sin ena arm. Ortens länsman har gjort vederbörlig undersökning, fört protokoll öfver händelsen och i så fall gjort sin plikt i egenskap af kronans ombud att tillse, att lagar och förordningar efterleivas. Sedan ha omständigheter inträffat, som gjort, att arbetaren ansett sig vid häradsrätt böra anställa åtal mot bolaget för att få en större ersättning, än hvad lagen i fråga om olycksfall kan medgifva. Och detta grundar arbetaren på det faktum, att bolaget redan 1903 af yrkesinspektören i distriktet meddelades diverse föreskrifter och tillsägelse att vidtaga åtgärder till förekommande af olycksfall, och att bolaget icke, såvidt det framgår af handlingarne, i någon mån protesterat häremot. Detta oakadt hafva de påbudna förändringarna icke vidtagits den 22 augusti 1906, då arbetaren miste sin arm. Sedan olyckan inträffat, ha visserligen de af yrkesinspektören påbudna åtgärderna vidtagits för att förekomma ytterligare olycksfall. Men det obehagliga i hela denna historia är, att vid rättegångsförhandlingarna möta vi kronans ombud, samma person, som höll polistörhör för att å kronans vägnar se till, att lagar och förordningar efterlefdes, såsom representant för bolaget sökande bestrida den rätt till ersättning, som arbetaren enligt svensk lag ansåg sig befogad erhålla. Det ser ut, att döma af dessa handlingar, som om själva beklädandet af länsmansämbetet skulle åstadkomma denna vänskap för bolaget. Vid ena rättegångstillfället uppträder länsman N., vid det andra länsman O., hvilken på förordnande uppehåller tjänsten.

Jag har känt mig uppfordrad att rikta en mening till såväl civil- som justitieministern att kraftigt inpränta hos våra åklagare den uppfattningen, att åtminstone nu, sedan Riksdagen föregående år fördubblat deras inkomster, borde de låta sig angeläget vara att icke uppträda som hjälpare åt den starkaste parten i den sociala striden. Det är enligt mitt sätt att se orimligt, att en kronans tjänsteman skall uppträda som försvarare för ett mäktigt bolag mot en fattig arbetare, som hos detta bolag anhållit om en något större ersättning för förlusten af sin arm.

Det talades så vackert häromdagen, att det skulle göras allt möjligt för arbetarna. Jag tror, att arbetarna skulle känna sig synnerligen intresserade och belåtna, om detta icke stannade vid deklamationer, utan toge sig kraftigare och bestämdare uttryck. Föregående år utfärdades en ukas till myndigheterna att i den sociala striden icke uppträda klemigt, när det gällde att upprätthålla ordning i landet. Jag för min del skulle vilja säga: det vore önskligt, om det komme en lika kraftig anmodan till dessa myndigheter att icke uppträda på sådant sätt, att hos en stor del af folket inskärpes den uppfattningen, att åklagarne här i landet endast äro de rikes tjänare.

Jag vill med dessa ord endast ha betonat vikten af, att vårt rättsväsende i praktiken blir sådant, att man icke får tillfälle att utnyttja detsamma i den sociala striden på sådant sätt, som synes framgå af här föreliggande papper.

Jag har intet yrkande att göra.

Vidare anfördes ej. Efter af herr talmannen gifna propositioner å de under öfverläggningen framställda yrkandena beslöt kammaren lägga utlåtandet till handlingarna.

§ 8.

Följande nya motioner afgåfvos, nämligen af:

herr *Schotte*, n:o 186, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående tillsättning af prästerliga tjänster;

herr *Fornander*, n:o 187, likaledes i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående tillsättning af prästerliga tjänster; och

herr *Lindley m. fl.*, n:o 188, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående lättnader för sjöfolket med afseende å tiden för fullgörandet af värnplikten.

De aflämnade motionerna bordlades på begäran.

§ 9.

Justerades protokollsutdrag.

§ 10.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

herr *Kropp* under 2 dagar fr. o. m. den 8 februari och
 herr *Almqvist* likaledes » 2 » » » » 8 » .

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 1,20 e. m.

In fidem
Per Cronvall.